

TRƯỜNG THPT CHUYÊN
LÀO CAI

KỲ THI CHỌN HỌC SINH GIỎI
NĂM HỌC: 2023 – 2024

Môn: **Ngữ văn 11**

Thời gian: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
(Đề thi gồm có 01 trang, 02 câu)

ĐỀ THI CHÍNH THỨC

Câu 1 (8,0 điểm):

Phải chăng, “*người ta ngây ngất trước sự hào nhoáng, mê mẩn trước sự bóng bẩy, nhưng chỉ rơi nước mắt trước sự giản dị tột đáy lòng*”?

(Theo: Nguyễn Ngọc Tư.

Nguồn: <https://cadn.com.vn/thang-chap-biet-may-yeu-thuong/>)

Câu 2 (12,0 điểm):

*Chợt một ngày tôi nhận ra tôi
Từng lang thang dưới bầu trời chữ nghĩa
Tôi nghe được tiếng hát của mưa
Tiếng cười của nắng
Tiếng nói của cỏ cây
Tiếng rên của mây
Tiếng buồn của đất...
Tiếng núi đồi hoa cỏ yêu nhau!
Tôi nghĩ thế giới này có thể sẽ mất đi
Nhưng còn lại vần thơ nhân cách.*

(Ngôn ngữ lên ngôi, Phùng Hiệu,

theo: <https://vanhocsaigon.com/noi-niem-suy-tu-tran-tro-ve-con-nguoi-va-thoi-gian-trong-tho-phung-hieu/>

Bằng những trải nghiệm trong quá trình đọc tác phẩm văn học, anh/chị hãy trình bày suy nghĩ của mình về vấn đề đặt ra từ lời thơ trên.

Hết

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm

ĐỀ THI ĐỀ XUẤT

A. Quy định chung

1. Thí sinh có thể trình bày thao các cách khác nhau nhưng phải đảm bảo nội dung chính, chấp nhận bài viết có những ý ngoài đáp án nhưng phải có căn cứ xác đáng, lí lẽ thuyết phục, trân trọng bài làm của học sinh, khuyến khích những bài văn sáng tạo, có cách kiến giải riêng hợp lí, thuyết phục, có thể bỏ qua những lỗi nhỏ về kỹ năng hoặc có ý chưa sâu so với đáp án.
2. Chỉ có điểm tối đa theo thang điểm với những bài viết đáp ứng đầy đủ các yêu cầu về kiến thức lẫn kỹ năng.
3. Giảm khảo cần trừ điểm đối với những lỗi chính tả, ngữ pháp, hành văn.. trong bài viết.
4. Căn cứ vào hướng dẫn chấm, giám khảo có thể chia điểm lẻ trong mỗi câu chi tiết đến 0,25 điểm. Bài thi không làm tròn điểm.

B. Yêu cầu cụ thể:

Câu 1 (8,0 điểm)

I. Về kĩ năng:

Biết làm văn nghị luận xã hội về một tư tưởng đạo lí; bài viết có bố cục rõ ràng; lập luận chặt chẽ; diễn đạt mạch lạc, lưu loát; không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp; chữ viết rõ ràng, sạch đẹp.

II. Về kiến thức:

- Hiểu đúng ý ý kiến, rút ra nhận thức phù hợp.
- Thí sinh có thể trình bày những quan điểm riêng, nhưng cần có lí lẽ và căn cứ xác đáng, thái độ chân thành, nghiêm túc, phù hợp với chuẩn mực đạo đức xã hội.
- Học sinh có thể trình bày và diễn đạt theo những cách khác nhau song cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung chính cần đạt	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề nghị luận rõ ràng, chính xác, hấp dẫn	0,5
2	Giải thích	1,5
	- <i>Sự hào nhoáng, bóng bẩy</i> : những vẻ ngoài đẹp đẽ, sang quý, lấp lánh, có sức hấp dẫn lớn với con người, làm con người bị ấn tượng, chú ý – đó cũng là những giá trị mà nhiều người hiện đại ngày nay theo đuổi, mê mẩn, ngây ngất, choáng ngợp....	0,5
	- <i>Sự giản dị tự đáy lòng</i> : vẻ đẹp giản đơn, mộc mạc, bình dị, thường không thu hút sự chú ý của con người – đó có thể là vẻ đẹp thuộc về phần sâu kín bên trong, là những giá trị tinh thần, những điều tử tế, lòng tốt bình thường xuất phát từ sự chân thành, thật tâm... chỉ có thể dùng trái tim để cảm nhận.	0,5
	-> Câu hỏi gợi mở vấn đề: Đôi khi trong cuộc sống trong dòng chảy trôi của thời gian chúng ta chỉ mãi mê chạy theo những điều đẹp đẽ, lấp lánh hào nhoáng	0,5

	bóng bầy bên ngoài mà quên rằng chính những điều bình thường giản dị xuất phát từ trái tim, từ tấm lòng mới là điều làm nên chân giá trị, ý nghĩa đích thực của đời sống này. Và con người chỉ cảm động tận đáy lòng trước những điều bình thường giản dị ấy.	
3	Bình luận, lý giải, chứng minh	4,0
	<i>* Vì sao người ta ngây ngất trước sự hào nhoáng, mê mẩn trước sự bóng bầy?</i> - Cuộc sống luôn phát triển đi lên theo chiều hướng hiện đại hơn, văn minh hơn, tiện nghi vật chất hơn – hình ảnh xã hội mà ở đó hiện diện thế giới vật chất hào nhoáng, đẹp đẽ, sang trọng, xa hoa... luôn có sức hấp dẫn khiến con người khát khao thêm muốn. Sự hào nhoáng, bóng bầy trở thành thước đo giá trị cho cuộc đời giàu sang, tiện nghi mà con người mơ ước. Cái hào nhoáng, bóng bầy còn thường đi liền với danh vọng, như một thứ trang sức làm đẹp nâng cao giá trị con người. - Đối lập với hào nhoáng, bóng bầy là cái bình thường, đời thường, dung dị, những điều này đã trở nên quá quen thuộc đến quên nhàm với cuộc sống con người nên con người có xu hướng bị thu hút bởi những thứ mới mẻ, đối lập, khác biệt là sự bóng bầy, hào nhoáng kia. - Nếu cái hào nhoáng bóng bầy bên ngoài đi liền với thực tài, thực tâm, thực lực thì rất đáng được tôn vinh ngưỡng mộ. Nhưng đôi khi, càng hào nhoáng bên ngoài càng rỗng tuếch ở bên trong. Nếu con người mãi mê chạy theo cái bóng bầy bên ngoài có thể sẽ đánh mất chính mình, không tìm được chân giá trị cuộc sống. <i>* Vì sao ta chỉ rơi nước mắt trước sự giản dị tận đáy lòng?</i> - Sự giản dị là trạng thái chân thực của cuộc sống, gắn với những điều bình thường của tuổi thơ, trong gia đình, giữa những mối dây gắn kết thiêng liêng bền bỉ: tình yêu thương, sự chân thành không màu mè tô vẽ... Sự giản dị có thể không gây chú ý nhưng đủ khả năng làm ta xúc động, vì nó chạm đến phần sâu thẳm nhất của tâm hồn và bản chất đời sống này. - Sự giản dị đời thường cho phép con người dừng chân, sống chậm lại, cảm cảm nhận cuộc sống trong tất cả những vẻ đẹp thân thuộc đến cũ kỹ nhưng tràn ngập tình yêu. Trước những điều giản dị, con người được thả lỏng bản thân, được là mình, chân thành, sâu sắc và nhẹ nhõm, được thanh lọc tâm hồn, trở về với những trong trẻo, nguyên sơ, thuần khiết nhất. <i>* Chứng minh: chọn dẫn chứng phù hợp, tiêu biểu.</i>	
4	Bàn luận, mở rộng nâng cao vấn đề	1,0
	- Theo đuổi những điều hào nhoáng, bóng bầy bên ngoài không phải điều sai trái, bởi đó là những dân nhãn khẳng định vinh quang, thành công chúng ta có được sau nhiều nỗ lực cố gắng. Cho nên, con người có quyền tận hưởng/ theo đuổi nó. Xong cần xây dựng cho mình hình ảnh bên ngoài đẹp đẽ song hành với giá trị thực bên trong tương xứng. Xét cho cùng, vật chất không quyết định giá trị sống, và ý nghĩa uộc sống. - Cần nhận ra và biết trân trọng những điều đơn sơ, dung dị, nhỏ bé xung quanh mình: sự chân thành, tình yêu thương không màu mè tô vẽ, lối hành xử thật thà không trang sức... chỉ những điều mới đem đến niềm hạnh phúc thực sự và cuộc sống trọn vẹn ý nghĩa.	

	- Về hào nhoáng gắn với giá trị nhất thời, còn cái giản dị, chân thành là giá trị bền vững/ mọi thời,	
5	Rút ra bài học nhận thức và hành động	0,5
	HS tự rút ra bài học.	
6	Kết thúc vấn đề: Đúng, lắng đọng, sâu sắc	0,5

Câu 2 (12,0 điểm)

I. Về kĩ năng:

- Thí sinh phải huy động kiến thức về lí luận văn học, tác phẩm văn học, kĩ năng tạo lập văn bản và khả năng bình luận, cảm thụ văn chương của mình để làm bài.

- Bài viết có văn phong sáng rõ, bố cục rõ ràng, hợp lý, lập luận và dẫn chứng thuyết phục, diễn đạt lưu loát, biết vận dụng kết hợp các thao tác lập luận hiệu quả.

- Thể hiện tốt năng khiếu viết văn, có sự sáng tạo trong cách nghĩ, cách viết.

II. Về kiến thức:

- Thí sinh xác định đúng vấn đề cần bàn luận.

- Bài viết có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau song cần đảm bảo những ý sau:

Ý	Nội dung chính cần đạt	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề nghị luận rõ ràng, chính xác, hấp dẫn	0,5
2	Giải thích	2,0
	- Tôi nhận ra tôi từng lang thang dưới bầu trời chữ nghĩa, tôi nghe được tiếng hát của mưa, tiếng cười của nắng..., tiếng núi đồi hoa cỏ yêu nhau: Mưa, nắng, cỏ cây, mây, đất, núi đồi hoa cỏ... là những hiện tượng tự nhiên cuộc sống, là chất liệu của thơ ca. Nhưng qua ngôn ngữ chữ nghĩa của thơ, thế giới tự nhiên cuộc sống trở nên sống động, có hồn: <i>mưa hát, cỏ cây nói, mây rê, đất buồn, núi đồi hoa cỏ yêu nhau</i>. Thơ ca biểu đạt được linh hồn của tạo vật. - Chợt một ngày tôi nhận ra tôi/ Từng lang thang dưới bầu trời chữ nghĩa/ Tôi nghe được tiếng hát của mưa... - câu thơ còn có ý nghĩa người thi sĩ khi sáng tạo chữ nghĩa có thể nhận diện mình, tìm thấy mình, được là mình, sống hết mình – thơ ca thể hiện chiều sâu bản thể người thi sĩ. - Tôi nghĩ thế giới này có thể sẽ mất đi/ Nhưng còn lại vẫn thơ nhân cách: Vẫn thơ nhân cách là những vần thơ được viết từ nhận thức, cảm xúc, tâm tưởng của tác giả, những vần thơ mang giá trị chân chính, có tác động mạnh mẽ tới nhận thức và suy nghĩ của bạn đọc. Cả câu: những vần thơ đó sẽ tồn tại mãi mãi, sẽ là thứ duy nhất vĩnh cửu, có giá trị vượt thời gian. -> Vấn đề nghị luận: Ngôn ngữ hình tượng thơ vẽ được linh hồn của thế giới vạn vật, nhờ vậy, câu thơ hay có thể ở lại cùng thời gian, chống lại mọi định luật của sự băng hoại.	
3	Bình luận, lý giải	4,0
	* Vì sao dưới bầu trời chữ nghĩa của thơ có thể lắng nghe được tiếng hát của mưa, tiếng cười của nắng, tiếng núi đồi hoa cỏ yêu nhau...? - Thơ ca phản ánh cuộc sống qua hệ thống ngôn từ giàu hình ảnh. Hình ảnh trong thơ là sự khách thể hóa những rung cảm nội tâm, mang màu sắc của cảm xúc mãnh liệt và trí tưởng tượng phong phú. Nói cách khác, thơ là nghệ thuật kì diệu của trí tưởng tượng, ngôn ngữ hàm súc, giàu tính biểu cảm, giàu hình	

	ảnh. - Nhà thơ là người đặc biệt nhạy cảm với ngoại giới và hồn người, có thể lắng nghe được những xao động tinh vi, cảm nhận được vẻ đẹp bí ẩn sâu kín của vạn vật và truyền tải được bằng ngôn ngữ đặc trưng của thơ ca. “Thiên chức của người nghệ sĩ là phát hiện ra cái đẹp ở chỗ không ai ngờ tới, tìm cái đẹp kín đáo và che lấp của sự vật, để cho người đọc một bài học trông nhìn và thưởng thức.” Do vậy, đọc thơ là quá trình người đọc cảm nhận vẻ đẹp thiên nhiên cuộc sống, những rung cảm thẩm mỹ mang giá trị nhân văn. - Người thi sĩ khi sáng tác cũng là lúc được sống với những cảm xúc, tình cảm, tư tưởng, cá tính riêng, sống với thế giới ý thức và cả tiềm thức, vô thức sâu kín nhất của mình, do đó, thơ là một hình thức thể hiện bản thể của chính nhà thơ. <i>* Vì sao còn lại văn thơ nhân cách cho dù thế giới này có thể mất đi?</i> - Khi mỗi văn thơ trở thành văn thơ nhân cách – những câu thơ phản ánh cái đẹp và cái thật, hướng con người đến những điều tốt đẹp nhất, mang thông điệp ý nghĩa đến với đời sống chung sẽ còn ở lại cùng thời gian. - Cuộc đời luôn biến thiên theo những quy luật riêng của nó, nhưng thơ ca một khi đã phản chiếu được những điều cốt tủy của thế giới, thể hiện được vẻ đẹp và tiếng lòng của mọi thời, của muôn đời thì nó sẽ luôn có giá trị bền lâu, vượt qua được sự băng hoại chảy trôi. Mặt khác, thơ ca thể hiện được tâm lòng, tài năng sáng tạo của người thi sĩ, ghi dấu ấn độc đáo trên thi đàn cũng có thể mang sức sống dài lâu.	
4	Chứng minh	4,0
	Học sinh có thể sử dụng những dẫn chứng khác nhau nhưng cần làm sáng tỏ hai phương diện: - Tác phẩm thơ đã thể hiện được hồn cốt của thế giới, tạo vật và con người như thế nào, cái tôi của người thi sĩ được thể hiện ra sao? - Sức sống bền lâu của tác phẩm thơ đó đến từ đâu?	
5	Bàn luận, mở rộng nâng cao	1,0
	- Để thơ có thể truyền cảm được tiếng hát của mưa, nụ cười của nắng... và nhà thơ có thể <i>tôi nhận ra tôi dưới bầu trời chữ nghĩa</i>, nhà thơ phải trau dồi vốn sống, tài năng, trí tưởng tượng, sức sáng tạo của mình. Hơn thế nữa, nếu thơ không gắn mình với cuộc sống, vì giá trị con người, cũng không thể trở thành văn thơ nhân cách còn lại cùng thời gian. - Với người tiếp nhận: Lắng lòng cảm nhận vẻ đẹp của thơ ca, nhận ra thông điệp cuộc sống đầy ý vị trong thơ...	
6	Khái quát vấn đề: Đúng, lắng đọng, có chiều sâu	0,5